

	<p>Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар</p>	<p>Нұсқа 10 2022 ж.</p>
	<p>Казтұтынуодагы ҚарУ-ӘН-95-2022</p>	<p>1 стр. из 45</p>

«БЕКІТЕМІН»
Казтұтынуодагы Қарағанды
университетінің ректоры
Э.Г.Д., профессор
Е.Б.Аймагамбетов
« 28 » 11 2022ж.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар

Казтұтынуодагы ҚарУ-ӘН-95-2022

Караганда 2022

Мазмұны

1	Мақсаты мен қолдану саласы	3
2	Нормативтік сілтемелер	3
3	Термины, анықтамалар, қысқартулар	3
4	Жауапкершілік және өкілеттіктер	4
5	Жалпы ережелер	4
6	Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобалардың тақырыптарын тандау және бекіту	5
7	Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаны орындауға ғылыми жетекшілік	7
8	Дипломдық жұмыс/жоба бойынша ақпараттар көздерін іріктеу және зерделеу	9
9	Дипломдық жұмыс/жоба бойынша практикалық материалды жинау және өндідеу	10
10	Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның құрылымы	10
11	Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның мазмұны мен ресімдеуіне қойылатын негізгі талаптар	10
12	Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаны ресімдеу ережесі	16
13	Басқадан көшіріп алуға дипломдық жұмыстарды/жобаларды тексеру тәртібі	21
14	Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның түпкілікті нұсқасын ресімдеу	22
15	Дипломдық жұмысты және дипломдық жобан қорғау және бағалау тәртібі	25
16	Дипломдық жұмыстарды сақтау тәртібі	27
17	Шығару және тарату	27
18	Сақтау	27
19	Қосымшалар	29
20	Танысу парагы	45

1. Мақсаты және қолдану саласы

Әдістемелік нұсқаулар Қазтұтынуодағы Караганды университетінде (бұдан әрі - университет) дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды қорғау рәсімі мен орындалуы бойынша жалпы талаптарды белгілеу мақсатында әзірленді.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар (бұдан әрі - әдістемелік нұсқаулар) университеттің академиялық саясаты шеңберінде жасалды.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар Қазтұтынуодағы Караганды университетінің барлық білім беру бағдарламаларының студенттеріне арналған.

2. Нормативтік сілтемелер

Осы Әдістемелік нұсқаулықтарда келесі нормативтік күжаттарға сілтемелер пайдаланылды:

2.1	Қазақстан Республикасының «Білім туралы» Заңы	27.07.2007ж.(өзгерістермен және толықтырулармен)
2.2	Мемлекеттік жалпыға міндетті жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім стандарты	2022 жылғы 20 шілдедегі №2 Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің бұйрығы
2.3	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім үйымдарының Үлгі ережелері	2018 жылдың 30 қазанындағы №595 ҚР Білім және ғылым министрінің бұйрығы (өзгерістермен және толықтырулармен)
2.4	Кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін үйымдастыру ережелері	2011 жылдың 20 сәуіріндегі № 152 Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің бұйрығы (өзгерістермен және толықтырулармен)

3. Терминдер, анықтамалар және қысқартулар

3.1. Терминдер және анықтамалар

Дипломдық жұмыс	бұл студенттің білім беру бағдарламасының бейініне сәйкес келетін өзекті мәселені өз бетінше зерттеу нәтижелерін жалпылауды білдіретін, оқуды бітіру
-----------------	--

жұмысы	
Дипломдық жоба	Бизнес-жобаларды, модельдерді, сондай-ақ шығармашылық сипаттағы жобаларды және басқа жобаларды дайындау түрінде және (немесе) жобалық тәсілдемелерді қолдана отырып орындалған, білім беру бағдарламасының тиісті бейініне сәйкес келетін, қолданбалы міндеттерді өз бетінше шешуді білдіретін, оқуды бітіру жұмысы
Аннотация	дипломдық жобаның ілеспе құжаты, оның мәні нақты және анық көрсетіле отырып жүргізілген жұмыстың мақсаты, зерттеу әдістері және қол жеткізілген нәтижелер.
Корытынды аттестаттау	жоғары білімнің білім беру бағдарламасын зерделеу аяқталғаннан кейін қол жеткізілген оқыту нәтижелерін бағалау мақсатында жүргізілетін рәсім

3.2 Қысқартулар

Казтұтынуодағы ҚарУ	Казтұтынуодағы Қарағанды университеті
ҚР МЖМБС	Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жалпыға міндетті білім стандарты
ҚР Ф және ЖБМ	Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі
ЖжәнЕЖООКБАДД	Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің академиялық даму департаменті
ББ	Білім беру бағдарламасы
АК	Аттестаттау комиссиясы
СҚ және АО	Сапаны қамтамасыз ету және аккредиттеу жөніндегі орталық

4. Жауапкершілік және өкілеттіліктер

4.1 ЖжәнЕЖООКБ АДД Әдістемелік нұсқаулардың енгізілуіне және колданылуына жауапты болады.

4.2 Әдістемелік нұсқауларды сапалы орындау үшін бітіруші кафедралардың менгерушілері, дипломдық жұмыстардың/жобалардың ғылыми жетекшілері, дипломдық жұмыстарды/жобаларды орындастырын студенттер жауапты және өкілетті болады

4.3 ЖжәнЕЖООК АДД Әдістемелік нұсқаулар талаптарының орындалуын бақылауға өкілетті.

5. Жалпы ережелер

Дипломдық жұмыс және дипломдық жоба, Мемлекеттік жалпыға міндettі білім стандартына және білім беру бағдарламасына сәйкес, оқудың қорытынды кезеңінде орындалатын, жазбаша бітіру жұмыстары болып табылады

Дипломдық жұмысты орындаудың мақсаты:

- 1) білім беру бағдарламасы бойынша теориялық білім мен практикалық дағдыларды жүйелеу, бекіту және кеңейту және оларды нақты ғылыми, техникалық, экономикалық және өндірістік міндettтерді, сондай-ақ мәдени мақсаттағы міндettтерді шешуде қолдану;
- 2) өз бетінше жұмыс жүргізу дағдыларын дамыту және әзірленетін проблемалар мен мәселелерді шешу кезінде ғылыми зерттеу және эксперимент жүргізу әдістемесін менгеру;

3) қазіргі заманғы өндіріс, ғылым, техника, мәдениет жағдайында студенттің өз бетінше жұмыс істеуге дайындығын, сондай-ақ оның кәсіби құзыреттілік деңгейін анықтау.

Дипломдық жобаны жүзеге асырудың мақсаты - пәндік проблемалық жағдайды - оны жою немесе мүмкін баламалардың бірін таңдау үшін мақсатты әрекеттерді үйімдастыруды талап ететін қайшылықты ғылыми негіздей отырып шешу. Дипломдық жобаны екі немесе одан да көп студенттер орында алады (топтық жұмыс аясында). Бір дипломдық жобаны орындайтын білім алушылардың ең көп санын бітіруші кафедра айқындайды. Дипломдық жоба бойынша дипломдық жобаны орындайтын студенттер санына байланысты екі немесе одан да көп ғылыми жетекшілер тағайындалуы мүмкін. Командалық дипломдық жобаның көлемі мен күрделілігі қатысушылар санына пропорционалды түрде артуы керек.

Дипломдық жобалау міндettтері:

- зерттеу жұмысында теориялық білімді жүйелеу, жалпылау, қолдану және зерттеу және эксперимент әдістемесін менгеру;
- өндірістік процесті, әлеуметтік құбылысты жетілдіру үшін материалдық немесе рухани маңызы бар нақты объектіні (өнімді, қызметті, модельді) әзірлеу;
- мәселені зерттеу және талдау, жобалау, болжау және қойылған міндettі шешу бойынша кәсіби құзыреттіліктерді дамыту.

Дипломдық жұмыс және дипломдық жоба дайындық бағыты бойынша әдебиеттерді терең зерттеу (окулықтар, оку құралдары, монографиялар, мерзімді әдебиеттер, дәріс курсары, ғылыми журналдар, оның ішінде шет тілдерінде, нормативтік әдебиеттер және т.б.) және өндірістік және

әлеуметтік практиканы талдау негізінде орындалады.

Дипломдық жұмыс пен дипломдық жоба тапсырмаға сәйкес жеке перспективалық теориялық және/немесе практикалық сұрақтарды өзірлеуі керек.

6. Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобалардың тақырыптарын тандау және бекіту

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобалардың тақырыбын бітіруші кафедралар айқындауды және жыл сайын кемінде 30% - га жаңартылады, содан кейін факультет кеңесі 1 қазанға дейін қарайды және бекітеді.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобалардың тақырыбын анықтау кезінде өндірістің, білімнің, ғылым мен техниканың өзекті міндеттері мен проблемаларын, жұмыс берушілердің сұраныстарын ескеру ұсынылады. Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобалардың тақырыбы мамандарды даярлау бағытына сәйкес келуі керек, мазмұны бойынша дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларға қойылатын талаптарға жауап беруі керек.

Дипломдық жұмыс/жоба тақырыбын студент(тер) ұсынылған тақырыптан соңғы оқу жылшының бірінші семестрінде дербес таңдайды. Дипломдық жұмыс/дипломдық жоба тақырыбын студенттің өзі (өздері) ұсына алады, тіпті егер ол жалпы тақырыпқа кірмесе де. Бұл жағдайда кафедра менгерушісінің атына берген өтінішінде оны өзірлеудің себебі мен орындылығы негізделеді.

Бұл жағдайда дипломдық жұмыс/жоба студент бұрын орындаған ғылыми және/немесе курстық жұмыстардың жалғасы болуы ұсынылады.

Дипломдық жұмыс/жоба тақырыбын бекіту үшін студент бітіруші кафедраға өтініш береді. Өтініште студент тандалған тақырыптың нөмірі мен атауын көрсетеді, Қазтұтынуодағының Караганды университетінде қолданылып жүрген білім алушылардың жазбаша жұмыстарын басқадан көшіріп алу мәніне тексеру қағидаларымен танысу фактісін тіркейді (1-қосымша).

Бір үйімның, сол бір материалдары бойынша бір топтың екі немесе одан да көп студенттерінің бір тақырыпта дипломдық жұмыстарды орындауына рұқсат етілмейді.

Кафедрааралық өзара іс-қимыл шенберінде кафедрааралық немесе пәнаралық дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобалар сабактас кафедралардың ғылыми жетекшілерін немесе консультанттарын тарта отырып орындалады.

Студенттердің дипломдық жұмыстың/жобаның тиісті тақырыптарын бекітуге өтініштерін кафедра қарайды және бекітеді. Кафедра менгерушісінің дипломдық жұмыстардың/жобалардың тақырыптарын бекіту және ғылыми жетекшіні(лерді) және сыртқы рецензентті тағайындау туралы ұсынысы

	<p>Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар</p> <p>Казтұтынуодагы ҚарУ-ӘН-95-2022</p>	<p>Нұсқа 10 2022 ж.</p> <p>7 стр. из 45</p>
--	---	---

тиісті жылдың 1 желтоқсанына дейін ЖжәнeЖOOK АДД-ға беріледі. Осы ұсыныс негізінде университет бойынша тиісті бүйрек шығарылады. Бүйректа: студенттің(тердің) тегі, аты және әкесінің аты; дипломдық жұмыс/жоба тақырыбының нақты атауы; ғылыми жетекшінің(лердің), консультанттың (қажет болған жағдайда) және дипломдық жұмыс/жоба рецензентінің, оның ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы, тегі мен аты-жөні көрсетіледі.

Дипломдық жұмыстардың тақырыптары 1 рет бекітіледі және өзгертілмейді. Ерекше жағдайларда, диплом алдындағы практика аяқталғаннан кейін тақырыпты тұжырымдау бітіруші кафедраның ұсынысы бойынша түзетілуі мүмкін.

Студенттердің дипломдық жұмыстың/жобаның арнайы тақырыптарын таңдауы ерекше макұлдауға лайық. Дипломдық жұмыстың/жобаның тапсырысты тақырыбын таңдау кезінде студент(тер) кафедраға дипломдық жұмыстың/жобаны (2-қосымша) орындауға тиісті ұйымның жазбаша түрде ресімделген тапсырысын ұсынуы тиіс.

Дипломдық жұмыстың/жобаның тапсырыс берілген тақырыбын орындағаннан кейін студент(тер) Тапсырыс берушіге (еркін нысанда) есеп беруге міндетті, ал тақырыптың Тапсырыс беруші ұйымы жүргізілген зерттеу нәтижелері бойынша студентті (терді) тыңдайды. Дипломдық жұмыстың/жобаның нәтижелерін тыңдағаннан кейін Тапсырыс беруші ұйым университетке басшының қолы қойылған және осы ұйымның мөр бедерімен(3-қосымша) куәландырылған хаттамадан үзінді көшірмені ұсынады.

Сонымен қатар, ұйым дипломдық жұмыс/жоба авторының (ларының) қорытындылары мен ұсыныстарын пайдалану(енгізу) туралы актіні ресімдей алады.

7. Дипломдық жұмысты және дипломдық жобаны орындауға ғылыми жетекшілік ету

Ректордың бүйрекімен кафедралардың ұсынысы бойынша дипломдық жұмыстардың/жобалардың ғылыми жетекшіліктері тағайындалады.

Студенттердің дипломдық жұмыстарына/жобаларына жетекшілікті жүзеге асыруды бейіні бойынша оқытушылар және (немесе) кемінде 5 жыл жұмыс өтілі бар ұлттық біліктілік шенберінің 7 деңгейіне және ұлттық біліктілік шенберінің 8 деңгейіне сәйкес келетін, кемінде 3 жыл жұмыс өтілі бар мамандар жүзеге асырады.

Ғылыми жетекшінің ұсынысы бойынша, қажет болған жағдайда кафедра ғылыми жетекшілікке бөлінген уақыт есебінен дипломдық жұмыстың/жобаның жекелеген бөлімдері бойынша консультанттарды тарта алады.

Кеңесшілер ретінде жоғары оку орындарының профессорлары,

доценттері, оқытушылары мен ғылыми қызметкерлері, сондай-ақ басқа ұйымдардың жоғары білікті мамандары мен ғылыми қызметкерлері тағайындалуы мүмкін. Консультанттар студент(тер) орындаған жұмыстың/жобаның тиісті бөлімдерін тексереді және қорытынды береді.

Корытындыда ғылыми жетекші (лер) дипломдық жұмысқа/жобаға пікір жазу кезінде мыналарды ескереді.

Ғылыми жетекшілік:

- 1) Дипломдық жұмыс немесе дипломдық жоба бойынша тапсырмалардың орындалуын бақылайды;
- 2) студенттерге дипломдық жұмысты/жобаны орындаудың барлық кезеңіне арналған күнтізбелік жұмыс кестесін әзірлеуге көмек көрсетеді;
- 3) студенттерге тақырып бойынша қажетті негізгі әдебиеттерді, анықтамалық және мұрағаттық материалдарды, үлгілік жобаларды және басқа да дереккөздерді ұсынады;
- 4) консультациялар кестесін белгілейді, оларды жүргізу кезінде студенттердің дипломдық жұмыстарды/жобаларды орындаудың күнтізбелік кестесін сақтауын ағымдағы бақылауды жүзеге асырады;
- 5) дипломдық жұмыстың/жобаның барлық бөлімдерінің көлемін белгілейді және студенттің(тердің)зерттеу жұмысын үйлестіреді;
- 6) дипломдық жұмыстың сапасы туралы пікір (командалық дипломдық жобаларда — әр қатысушыға). жазады).

Дипломдық жұмыс/жоба тақырыбын бекіткеннен кейін студент (тер) ғылыми жетекшілермен бірлесіп белгіленген нысан бойынша дипломдық немесе жобалық тапсырма жасайды (4-қосымша).

Дипломдық жұмыс бойынша тапсырма/жобалық тапсырма дипломдық жұмыстың/жобаның құрылымдық элементі болып табылады, ол бір параграфын екі жағынан басып шығарылады, ғылыми жетекші (лер) мен студент(тер) қол қояды және кейіннен тікелей дипломдық жұмысқа/жобаға тігіледі.

Студентке(терге) диплом жұмысының/жобасының тақырыбын бекітіп, дипломдық немесе жобалық тапсырманы жасағаннан кейін ғылыми жетекші тікелей және жүйелі жетекшілік жүргізеді және бітіру жұмысының орындалу кестесінің сақталуын бақылауды жүзеге асырады; диплом жұмысының/жобасының жекелеген бөлімдерінің (кіші бөлімдерінің) дайындық дәрежесін тексереді; студентке материалды баяндаудың мазмұны, реттілігі, жинау әдістері, нақты практикалық материалды жалпылау, жүйелеу және әдістемелік өндеу; студенттермен туындаған мәселелерді талқылайды, қосымша әдебиеттер мен заннамалық актілерді, бекітілген нормативтік құжаттарды және т. б. ұсынады.

Кафедра менгерушісі студенттердің дипломдық жұмысты/жобаны орындау барысын мезгіл-мезгіл бақылайды.

Студенттер дипломдық жұмыстардың/жобалардың орындалған

бөліктерін ғылыми жетекшілерге белгіленген мерзімде бере отырып, бітіру жұмыстарын дайындаудың күнтізбелік кестесін катаң сақтауы және олардың ескертулері мен ұсынымдарына сәйкес пысықтауларды уақтылы жүзеге асыруы тиіс.

Жұмыс барысының жеделдігі және ақпарат алмасудың ынғайлылығы үшін, оның ішінде карантиндік шаралар мен қашықтықтан оқыту форматы жағдайында дипломдық жұмысты/жобаны орындау және тапсыру, оның ішінде жекелеген орындалған бөлімдер және бітіру жұмысына қоса берілетін күжаттар бойынша ғылыми жұмыстың корпоративтік электрондық поштасын қолдану арқылы жүргізіледі. Сонымен қатар, әртүрлі онлайн платформалардың бейнеконференцияларын орнату арқылы дипломдық жұмыстың немесе дипломдық жобаның онлайн жетекшілік жасауын қолдануға болады.

Дипломдық жұмысты/жобаны студенттер университетте, сондай - ақ кәсіорындарда, ғылыми, жобалау-конструкторлық және басқа ұйымдарда орындай алады..

8. Дипломдық жұмыс/жоба бойынша ақпараттар көздерін іріктеу және зерделеу

Диссертацияның/жобаның сәтті жазылуына зерттелетін тақырыпқа қатысты ақпарат көздерін жан-жақты және шығармашылық зерттеу оң ықпал етеді.

Дипломдық жұмысты/жобаны орындау кезінде студенттерге Электронды каталог, репозиторий арқылы әр түрлі әдебиеттерді өз бетінше іздеуге, сондай-ақ университет кітапханасының және басқа кітапханалардың электрондық ақпараттық ресурстарын пайдалануға мүмкіндік беріледі.

Студенттер бітіру жұмысы тақырыбына қажетті оқулықтарды, оқу күралдарын, сондай-ақ ғылыми монографияларды, мерзімді әдебиеттерді (журналдар, шолу ақпараты және т.б.) өз бетінше таңдайды. Әдебиеттерді іздеудің жалпы бағытын ғылыми жетекшілер береді.

Әдебиеттерді таңдау үшін бастапқыда библиографиялық тізім жасалады. Оған соңғы жылдары жарияланған ең маңызды әдебиеттер кіреді. Әдебиеттерді зерттеу және зерттеу жұмыстары барысында қосымша ақпарат көздері қажет болуы мүмкін, бұл әдебиеттер тізімін толықтыруға әкеледі.

Статистикалық деректерді іздеуді РК мемлекеттік органдарының және басқа елдердің, халықаралық ұйымдардың реңми интернет-ресурстарында жүзеге асыру қажет.

Дереккөздерге объективті және адал сілтеме жасау керек, оларға сынни түрғыдан қарау керек, яғни авторлардың жеке пікірлерімен ойластырылған және бейтарап зерттеу, талдау және негізді түрде келісу немесе келіспеу.

	<p>Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар</p> <p>Казтұтынуодагы ҚарУ-ӘН-95-2022</p>	<p>Нұсқа 10 2022 ж.</p> <p>10 стр. из 45</p>
--	---	--

9. Дипломдық жұмыс/жоба бойынша практикалық материалды жинау және өндөу

Дипломдық жұмыс/жоба белгілі бір нақты үйымның материалдарында орындалады. Практикалық материалдың қайнар көзі жоспарлы және есепті күжаттар, компаниялардың/үйымдардың баланстары, анықтамалар, тексеру және тексеру материалдары, бизнес-жоспарлар және басқа материалдар болуы мүмкін.

Жалпы алғанда дипломдық жұмыстың/жобаның сапасы практикалық материалды жинаудың, жүйелеудің толықтығына, өндөудің сапасына, қорытындылар мен ұсыныстардың дәйектілігі мен дәлелділігіне байланысты болатынын естен шығармау керек.

Практикалық материалды өндөу процесінде кестелер, диаграммалар, графиктер жасалады, олар бітіру жұмысының негізгі мәтініне немесе дипломдық жұмыстың/жобаның қосымшаларына енгізілуі мүмкін.

Практикалық материалдарды тандау кезінде студент кажетті қосымшалардың дизайнына, оларды дұрыс дайындауға және байланыстыруға, дипломдық жұмыстың немесе дипломдық жобаның мәтінінде қолда бар қосымшаларға сілтеме жасауға ерекше назар аударады.

10. Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның құрылымы

Дипломдық жұмыстың құрылымдық элементтері:

- Мұқаба (5-қосымша)
- Титулдық парап (6,7-қосымша)
- Дипломдық жұмысты орындау бойынша тапсырма (4-қосымша)
- Мазмұны (11-қосымша)
- Кіріспе
- Негізгі бөлім
- Қорытынды
- Пайдаланылған әдебиеттер тізімі (12-қосымша)
- Қосымшалар

Дипломдық жобаның құрылымдық элементтері:

- Мұқаба (8-қосымша)
- Титулдық парап (9,10-қосымша)
- Дипломдық жұмысты орындау бойынша тапсырма (4-қосымша)
- Мазмұны (11-қосымша)
- Кіріспе
- Негізгі бөлім
- Қорытынды
- Пайдаланылған әдебиеттер тізімі (12-қосымша)
- Қосымшалар

11. Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның мазмұны мен ресімделуіне қойылатын негізгі талаптар

Дипломдық жұмыстың мазмұны белгілі бір тәртіппен жасалған оның күрамdas бөліктерінің тізімін (Кіріспе, бөлімдер, Қорытынды және т.б.) және жұмыста ашылу тиіс негізгі мәселелерді (кіші бөлімдерді) білдіреді.

Дипломдық жұмыстың мазмұнын (жоспарын) студент ғылыми жетекшінің қарауына ұсынады, ол қажет болған жағдайда оны түзетеді және нақтылайды. Жасалған жоспар, мүмкін, соңғы редакцияда емес, дипломдық жұмысты орындау жөніндегі тапсырмада жазылады және дипломдық жұмысты дайындау барысында бірқатар себептерге байланысты ішінara түзетілуі мүмкін.

Мазмұны бойынша дипломдық жоба әлеуметтік және өндірістік процестерді, технологиялар мен жүйелерді дамыту, жаңғырту, оңтайландыру, жетілдіру жөніндегі инновациялық идеяның ғылыми негізделген жобалық шешімін ұсынады.

Жобалық жұмыстардың ерекшелігі - білім алушы(лар) тек өзектілігі тиісті құжаттармен, мемлекеттік бағдарламалармен расталатын сұранысқа ие тақырыппен жұмыс істеуі керек. Бұл сондай-ақ шолулар, белгілі бір ұйымдардың іске асыру туралы анықтамалары немесе өндірістік тапсырыстар болуы мүмкін. Жобамен жұмыс жасай отырып, білім алушы(лар) міндетті түрде дипломдық жобаның мақсаттарына қол жеткізу және міндеттерін орындау бойынша негізделген шешімдерді қамтитын жобалық бөлімді әзірлейді.

Дипломдық жобаның бөлімдерінің мазмұны дипломдық жобаны іске асырудың тандалған тәсіліне байланысты: зерттеу немесе қолданбалы.

Зерттеу сипатындағы дипломдық жоба негізгі нәтижелер ретінде мыналарды қамтиды:

- теориялық немесе қолданбалы модель. Модель белгілі бір процестерді, проблемалардың тиісті шеңберін, процестер мен жүйелерді тиімді қайта құрудың нақты бағыттарын жеткілікті түрде көрсетуі керек; ғылым мен практикадағы қолданыстағы тенденциялар шенберіндегі стратегиялар мен тактикалардың, технологиялардың теориялық негіздемесі;
- нақты материалда автор ұсынған және сынақтан өткізген болжамдар, жоспарлар мен бағдарламаларды құру әдістері мен әдістерінің жиынтығы; нақты кәсінорындар мен ұйымдарға бейімделген процестер мен жүйелердің тиімділігін бағалау көрсеткіштері.

Қолданбалы сипаттағы дипломдық жоба негізгі нәтижелер ретінде мыналарды қамтиды:

- процесті басқару жүйелеріндегі ұсынылған өзгерістер жобасы, қызмет көрсету, операциялар; сапа менеджменті, технологиялық және ұйымдастырушылық инновациялар;

- қысқа мерзімді, орта мерзімді стратегиялық бағдарламалардың жобалары, ұзақ мерзімді болжамдар мен жоспарлар;
- кәсінкерлік жобалар, бизнес-жоспарлар, стартаптар, оларды үйымдастырушылық қамтамасыз ету және іске асыру жөніндегі ұсынымдар;
- инвестициялық жобалар немесе олардың негізгі бөлімдері (өндірістік, кадрлық, үйымдастырушылық, маркетингтік, қаржылық, құқықтық және т.б.).

Дипломдық жоба келесі белгілерге жауап беруі керек: бағыт, тиімділік, сенімділік, ұнемділік, сапа, ресурстық қамтамасыз ету, іске асыру мерзімі, дипломдық жобаның ауқымы. Көзделген жағдайларда дипломдық жобаның экологиялық негізділігі болуга, сондай-ақ сыйайлас жемқорлық тәуекелдеріне және мұдделер қақтығысына байланысты ережелерді қамтymауға тиіс.

Дипломдық жұмыстың немесе дипломдық жобаның мазмұны оның құрамдас бөліктерінің белгілі бір тәртіпен әзірленген тізімі болып табылады, олар бітіру жұмысында ашылуы керек.

Мұқаба

- Мұқабада келесі мәліметтер беріледі.
- дипломдық жұмыс /жоба орындалған үйымның атауы;
- студенттің(тердің) тегі мен аты-жөні;
- дипломдық жұмыс/жоба тақырыбының атауы;
- бітіру жұмысының түрі — дипломдық жұмыс немесе дипломдық жоба;
- білім беру бағдарламасының(ларының) шифры(лары) және атауы(лары);
- қала, жыл.

Титулдық парақ

Мұқаба парағы жұмыстың бірінші беті болып табылады және құжатты өндеу және іздеу үшін қажетті ақпарат көзі ретінде қызмет етеді.

Титулдық парақта мынадай мәліметтер беріледі:

- дипломдық жұмыс/жоба орындалған үйымның атауы;
- кафедра(лар) менгерушісінін(лерінің) бекітетін қолы;
- бітіру жұмысының түрі - дипломдық жұмыс немесе дипломдық жоба;
- « » тақырыпқа сөзі көрсетіле отырып, дипломдық жұмыс/жоба тақырыбының атауы;
- білім беру бағдарламасының(ларының) шифры(лары) және атауы (лары);
- сол жақта - «орындағы» сөзі, оң жақта оған қарсы тегі, аты-жөні; бірнеше студенттер орындаған жағдайда «орындағандар» деп жазылады;
- төмендегі жолда "ғылыми жетекші" деп жазылады және ғылыми жетекшінің тегі мен аты-жөні, ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы көрсетіледі, екі және одан да көп ғылыми жетекші немесе консультант болған жағдайда-эрбір ғылыми жетекшінің/консультанттың тегі мен аты-жөні, ғылыми

дәрежесі, ғылыми атағы көрсетіледі;

- қала, жыл.

Титулдық парагы дипломдық жұмыс/жоба беттерінің жалпы нөмірленуіне кіреді. Бет нөмірі титулдық парапқа қойылмайды.

Дипломдық жұмысты/жобаны жазу кезінде студенттер оның әрбір бөлімдерінің мынадай мысал мазмұнынан ұстануы дұрыс болады.

Дипломдық жұмысқа тапсырма/жобалық тапсырма. Дипломдық жұмыс немесе жобалық тапсырмада: университеттің, факультеттің, кафедраның атауы; студенттің(тердің) тегі, аты және әкесінің аты; дипломдық жұмыс немесе дипломдық жоба тақырыбының атауы; тақырып бекітілген университет бойынша бүйіркүйдің нөмірі мен күні; университетте әзірленуге жататын сұрақтар мен міндеттердің дипломдық жобасы; графикалық материалдың және негізгі талдамалық кестелердің тізбесі; ұсынылған әдебиет және басқа да ақпарат көздері; консультанттың (егер бар болса) өзіне қатысты жұмыстың/жобаның бөлімдерін (немесе кіші бөлімдерін) көрсете отырып, тегі, аты және әкесінің аты (бар болса); дипломдық немесе жобалық тапсырманың берілген күні; бірінші дайындықтың күнтізбелік жоспары, дипломдық жұмыстың/жобаның жекелеген бөлімдерінің (немесе кіші бөлімдерінің) нұсқалары, оларға ғылыми жетекшінің ескертулері мен тілектеріне сәйкес кейіннен пысықтауы; дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны соңғы нұсқада кафедраға ұсыну мерзімі; ғылыми жетекшінің (лердің) консультанттың (егер бар болса) қолтаңбалары қамтылады.

Командалық дипломдық жобада тапсырмалар студенттердің әрқайсысы үшін жұмыс нәтижелері әрқайсының жеке үлестерін бағалауға мүмкіндік беретін етіп тұжырымдалуы керек.

Дипломдық тапсырма/жобалық тапсырма дипломдық жұмысқа/жобаға титулдық парапқтан кейін нөмірленбей тігіледі.

Аннотация (тек дипломдық жоба үшін). Аннотация - бұл дипломдық жобаның ілеспе құжаты, онда жұмыстың мәні, мақсаты, зерттеу әдістері және қол жеткізілген нәтижелер нақты көрсетілген. Аннотацияның мазмұнына көлемі (беттер саны), қоса берілген суреттер мен кестелер саны енгізіледі. Аннотация дипломдық жобаны жазу тілінде орындалады. Аннотация көлемі A4 форматындағы 2 беттен аспауы тиіс. Аннотация титулдық парапқтан және жобалық тапсырмадан кейін жүреді және нөмірленбейді.

Мазмұны. Дипломдық жұмыстың/жобаның мазмұны Кіріспені, барлық бөлімдердің, кіші бөлімдердің реттік нөмірлері мен атауларын, Корытындыны, Пайдаланылған әдебиеттер тізімін және атауларын, дипломдық жұмыстың/жобаның осы элементтері басталатын бет нөмірлерін көрсететін қосымшаларды қамтиды.

Kіріспе. Дипломдық жұмыс/жоба тақырыбының өзектілігі, оны зерттеудің нақты қажеттілігін және практикалық ұсыныстарды әзірлеу қажеттілігін ашу негізделеді; дипломдық зерттеудің мақсаты, міндеттері,

объектісі, пәні және гипотезасы тұжырымдалады; зерттелетін мәселенің теориялық және әдіснамалық негізі, әдістері, ғылыми және/немесе практикалық маңыздылығы анықталады. Кіріспе көлемі А4 форматтағы 3 беттен аспауды тиіс

Дипломдық жұмыстың негізгі бөлімі (ұсынылатын)

Бірінші бөлім. Қарастырылады: зерттеу пәнінің теориялық-әдіснамалық және нормативтік-құқықтық базасы, осы пәннің түсінігі, мәні және жіктеу мәселелері; зерттелетін мәселенің нақты міндеттері көрсетіледі.

Екінші бөлім. Екінші бөлімде зерттелетін пән бойынша қолданыстағы ереже ашылады, яғни жалпы теориялық ережелер мен нақты ұйымның нақты материалы түрғысынан тиісті мәселелердің мазмұны баяндалады. Зерттеу объектісін ұйымдастырудың ұйымдастырушулық-экономикалық сипаттамасы беріледі, нақты компаниялардың/ұйымдардың практикалық материалдарынан, ресми статистикалық мәліметтерден және т. б. алынған көрсеткіштер мен өлшемдерге аналитикалық зерттеу жүргізіледі.

Үшінші бөлім. Бұл бөлімде диссертацияның тақырыбына байланысты әр түрлі мазмұн көрсетілуі мүмкін, мысалы, теория мен практика түрғысынан белгілі бір мәселелер зерттелуі мүмкін (екінші бөлімде қарастырылған). Жүргізілген зерттеу нәтижелері бойынша осы бөлімде зерттелетін мәселені жетілдіруге бағытталған басқа авторлардың өз ұсыныстары мен пікірлері (міндетті түрде осы авторларға және ақпарат көздеріне сілтеме жасай отырып) ашылады.

Сонымен қатар, практикалық материалды, яғни белгілі бір ұйымның деректерін зерттеу нәтижелері бойынша теориялық ережелермен тығыз байланыста зерттелетін мәселе бойынша тиісті қорытындылар жасалуы керек (қорытынды жұмыс авторының пікірінше, ұйымдағы он сәттер мен кемшіліктер) және белгіленген кемшіліктерді жою, зерттеу мәселесін ұйымдастыруды жетілдіру бойынша ұсыныстар дәлелденуі керек.

Үшінші бөлімнің болуы дипломдық жұмыстың тақырыбына байланысты және оның міндетті құрылымдық элементі болып табылмайды.

Дипломдық жобаның негізгі бөлімі (ұсынылатын)

Бірінші бөлім. Дипломдық жоба объектісін теориялық зерттеуге және зерттеу әдістерін анықтауға арналған. Бірінші бөлімде тақырыптық аймаққа шолу және талдау, ақпарат көздерін егжей-тегжейлі талдау, дипломдық жобаның негізгі ұфымдарын анықтау, талдау және жобалау әдістерін негіздеу және сипаттау және бөлімді қорытындылармен аяқтау қажет.

Екінші бөлім. Оnda зерттелетін объектіге жан-жақты сипаттама беріледі, мәселеге және объектінің ағымдағы жағдайына талдау жасалады. Білім алушы объектімен байланысты процестерді, құбылыстар мен

фактілерді сыни түрғыдан түсініп, жобалау кезеңдерін белгілеп, оларды жетілдіру үшін белгілі бір жобалық шешім ұсынуы керек. Бөлім сонымен қатар тұжырымдармен аяқталуы керек.

Үшінші бөлім өзіндік жобалауды қамтиды. Жобалау, модельдеу кезеңдері, жүргізілген эксперименттердің сипаттамасы, оларды талдау мен сол бойынша жасалған қорытындылар, иллюстрациялармен, графиктермен, эскиздермен, диаграммалармен, схемалармен, бағдарламалық кодпен және т.б. қоса шешімдердің нұсқаларын салыстыру кіреді.

Үшінші бөлімде көрсетілген проблеманы жеңуге, ұсынылған шешімнің тиімділігіне экономикалық, технологиялық, әлеуметтік және басқа баға беруге мүмкіндік беретін осындай жобалық шешімді сипаттау, сондай-ақ берілген бағытта одан әрі жұмыс істеу перспективаларын белгілеу қажет. Жобада барлық қажетті есептеулер келтіріліп, графикалық материал ұсынылады. Бөлім қысқаша қорытындылармен аяқталады.

Тікелей шығындарды, экономикалық негізdemesi, тиімділікті, зияткерлік шығындарды және басқа да экономикалық көрсеткіштерді есептеуді қамтитын дипломдық жобаның экономикалық тиімділігінін негізdemесі студенттің(тердің) дайындық бағытына байланысты дипломдық жобадан алынып тасталуы мүмкін.

Дипломдық жобаның тақырыбы мен мақсаттарына сәйкес екі бөлімнің болуына рұқсат етіледі.

Корытындыда дипломдық зерттеу нәтижесінде жасалған және енгізілген теориялық және практикалық тұжырымдар мен ұсыныстар жинақталады. Олар қысқа және нақты болуы керек, әзірлемелердің мазмұны, маңыздылығы, негізділігі мен тиімділігі туралы толық түсінік береді. Корытынды көлемі A4 форматындағы 3 беттен аспауы тиіс.

Дипломдық жұмыс/жоба авторының зерттелетін мәселенің жетілдіру бойынша ұсынысы ерекше мақұлдауға лайық. Бұл жағдайда тұжырымдар мен ұсыныстарды келесі ретпен ұсынған жөн: алдымен қорытынды жұмыс авторының пікірі бойынша кемшіліктер туралы тұжырымдар, содан кейін зерттеу объектісі болып табылатын үйым бойынша тиісті сипаттағы тұжырымдар мен ұсыныстар.

Осылайша, тұжырымдар мен ұсыныстар жоғарыда аталған дәйектілікпен тезистер түрінде ресімделеді — толық дәлелсіз қысқаша тұжырымдалған және нөмірленген ережелер (егер ол дипломдық жұмыстың/жобаның тиісті бөлімдерінде болса) немесе олардың қысқаша баяндалған, бірақ жеткілікті негізdemесі бар.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі.Бұл тізім «Корытынды бөлімнен кейін дипломдық жұмыстың/жобаның соында келтіріледі.

Пайдаланылған әдебиеттер тізіміне студенттер шынымен зерттеген және дипломдық жұмыста/жобада белгілі бір дәрежеде тиісті сілтемелер көрсетілген дереккөздер ғана енгізілуі керек (12-қосымша).

Ақпарат көздері пайдаланылған әдебиеттер тізімінде оларды дипломдық жұмыс/жоба мәтінінде пайдалану кезектілігінде көрсетілуі керек.

Қосымшалар. Қосымшаларға негізгі бөлімде көрсетілмеген дипломдық зерттеулерді орындауға байланысты материалдар кіреді.

Дипломдық жұмыста/жобада қабылданған шешімдер, барлық деректердің дәлдігі, дұрыстығы және объективтілігі үшін қорытынды жұмыстың авторы(лары) — студент(тер) жауап береді.

12. Дипломдық жұмысты және дипломдық жобаны ресімдеу ережелері

Жалпы талаптар

Дипломдық жұмыс/жоба мәтінінің беттері және жұмысқа енгізілген суреттер, кестелер A4 форматына сәйкес келуі керек.

Дипломдық жұмыс/дипломдық жоба бір интервалда A4 форматындағы ақ қағаз параграфының бір жағында компьютер мен принтерді қолдана отырып, баспа түрінде жасалуы керек. Қаріп - қарапайым, кегл 14, Times New Roman. Әр түрлі гарнитураның қаріпперін қолдана отырып, белгілі бір талаптарға, формулаларға назар аударудың компьютерлік мүмкіндіктерін пайдалануға рұқсат етіледі.

Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның мәтіні полялардың (шет жақтарының) келесі өлшемдерін сақтай отырып басылуы керек: оң жағы - 10 мм, жоғарғы жағы - 20 мм, сол жағы - 30 мм және төменгі жағы - 25 мм. абзац шегінісі - 10 мм.

Әр бөлім жана беттен басталуы керек. Ішкі бөлімдердің мәтінін жеткілікті орын болған жағдайда аяқталмаған беттің бос бөлігіне басып шығаруға болады. Параптың жартысынан аз бос орын болған жағдайда, келесі бөлімнің мәтіні жаңа беттен басталуы керек.

Бөлім мен кіші бөлімнің атаулары арасындағы қашықтық мәтіннен бір бос жолға шегініс жасауы тиіс; кіші бөлімнің атауы мен мәтін арасындағы қашықтық мәтіннен екі бос жолды құрауы тиіс; алдыңғы кіші бөлімнің мәтіннің соны мен келесі кіші бөлімнің атауы арасындағы қашықтық екі бос жолға шегініс жасауы тиіс (13-қосымша).

Басылған мәтіннің және иллюстрациялардың, кестелердің ресімделу сапасы, дербес компьютерден басып шығару олардың нақты анық көріну талаптарын қанағаттандыруы керек.

Дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны орындау кезінде бүкіл мәтін бойынша кескіннің біркелкі тығыздығын, контрастын және айқындылығын сақтау қажет. Бітіру жұмысында анық, анық емес сыйықтар, әріптер, сандар мен белгілер болмауы керек, анық болуы тиіс.

Мәтіндік параптардың закымдануы, бұлыштырылғаны және іздері толық емес жойылған бұрынғы мәтінге (графикаға) жол берілмейді. Дипломдық жұмыс/жоба тестінде сканерленген графиктерді, диаграммаларды, кестелерді және басқа да үқсас иллюстрацияларды пайдалануға рұқсат етілмейді.

Дипломдық жұмыстағы/жобадағы тегі, үйымдардың атаулары, бұйымдардың атауы және басқа да тиісті атаулар түпнұсқа тілінде берілген.

Тиісті атауларды транслитерациялауға және үйымдардың аттарын дипломдық жұмыстың немесе дипломдық жобаның тіліне аударып, түпнұсқа атауын (бірінші рет айтқан кезде) қосуға рұқсат етіледі.

Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаны құру

Дипломдық жұмыстың және дипломдық жобаның құрылымдық элементтерінің атауы "АННОТАЦИЯ" (тек дипломдық жоба үшін), "МАЗМҰНЫ", "КІРІСПЕ", БӨЛІМДЕРДІҢ АТАУЛАРЫ, "ҚОРЫТЫНДЫ", "ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБІЕТТЕР ТІЗІМІ", "ҚОСЫМША" дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның құрылымдық элементтерінің тақырыптары ретінде қызмет етеді және абзац шегінісіндегі мәтіннен БАС әрінтермен жазылады.

Жұмыстың негізгі бөлігі бөлімдер мен кіші бөлімдерге бөлінуі керек. Бөлімдер мен кіші бөлімдердің тақырыптары болуы керек. Тақырыптар бөлімдер мен кіші бөлімдердің мазмұнын нақты және қысқаша көрсетуі керек.

Кіші бөлімдердің атаулары абзац шегінісінен бас әріппен, сонында нұктесі жоқ, астын сызбай басып шығарылуы керек. Егер атау екі сөйлемнен тұрса, олар нұктемен бөлінеді.

Дипломдық жұмыс/дипломдық жоба бетерінің нөмірленуі.

Беттер араб цифrlарымен нөмірленуі керек. Дипломдық жұмыстың немесе дипломдық жобаның бүкіл мәтіні бойынша нөмірлеу. Бет нөмірі параптың төменгі бөлігінің ортасына нұктесіз қойылады.

"Титулдық бет", "Дипломдық жұмыс тапсырмасы /Жобалық тапсырма", "Аннотация" (дипломдық жоба үшін), "Мазмұн", "Кіріспенің" бірінші беті беттердің жалпы нөмірленуіне енгізіледі. "Титулдық бетте", "Дипломдық жұмысқа тапсырмада (жобалық тапсырмада)", "Аннотацияда", "Мазмұнда" бет нөмірлері қойылмайды.

Жеке параптарда орналасқан иллюстрациялар мен кестелер дипломдық жұмыс/жоба беттерінің жалпы нөмірленуіне кіреді немесе қосымшаларға енгізіледі.

АЗ форматындағы параптағы иллюстрациялар, кестелер бір ретінде есепке алынады.

Бөлімдер мен кіші бөлімдердің нөмірленулері

Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаның бөлімдерінде араб цифrlарымен нұктесіз белгіленген және абзац шегінісінен жазылған барлық бітіру жұмысының шегінде реттік нөмірлер болуы тиіс. Кіші бөлімдер әр бөлімнің ішінде нөмірленуі керек. Бөлім нөмірі нұктемен бөлінген бөлім және кіші бөлім нөмірлерінен тұрады. Кіші бөлім нөмірінің сонында нұкте қойылмайды. Бөлімдер бір немесе бірнеше және кіші бөлімдерден тұруы мүмкін.

Ішкі бөлімдердің ішінде тізімдер(санамалар) болуы мүмкін.

Әрбір тізімнің алдында дефис немесе, қажет болған жағдайда күжат мәтінінде немесе, қажет болған жағдайда күжат мәтінінде санамалардың біріне, кіші әріп (е, з, й, о, ч, ъ, ы, ъ әрінтерді қоспағанда) сілтеме жасалады, одан кейін жақша қойылад.

Санамаларды одан әрі нақтылау үшін араб цифрларын қолдану қажет, содан кейін жақша қойылып, жазба абзац шегінісінен жазылады.

Иллюстрациялар

Иллюстрациялар (суреттер, сызбалар, карталар, графиқтер, диаграммалар, компьютерлік басып шығарулар, диаграммалар, фотосуреттер және т.б.) дипломдық жұмыста/жобада олар бірінші рет айтылған мәтіннен кейін немесе келесі бетте орналастырылуы керек.

Барлық иллюстрацияларға дипломдық жұмыс/жоба мәтіні бойынша сілтемелер берілуі керек. Иллюстрацияларға сілтеме жасау кезінде: "...2-суретке сәйкес..." немесе "...2-суретте көрсетілгендей..." деп жазу керек.

Иллюстрациялар компьютерлік нұсқада, соның ішінде түрлі-түсті болуы мүмкін. Компьютерлік басып шығаруды пайдалану арқылы сызбаларды, графиқтерді, диаграммаларды, схемаларды орындауға рұқсат етіледі. А4 өлшемінен кіші фотосуреттер стандартты ақ қағаз парақтарына жабыстырылуы керек.

Косымшалардағы иллюстрацияларды қоспағанда, иллюстрациялар араб цифрларымен нөмірленуі керек.

Дипломдық жұмыстағы/жобадағы барлық иллюстрациялар "Сурет" сөзімен белгіленеді.. "Сурет" сөзі, оның нөмірі мен атауы жолдың ортасында орналасады және иллюстрацияның өзінен кейін нұктемен бөлінеді (14-қосымша).

Қажет болған жағдайда иллюстрацияларда түсіндірме деректер болуы мүмкін (сызба астындағы мәтін). Бұл жағдайда "Сурет" сөзі, оның нөмірі мен атауы түсіндірме деректерден кейін қойылады.

Кестелер

Кестелер көрсеткіштерді салыстырудың жақсы көрінуі мен ынғайлылығы үшін қолданылады. Кестенің атауы оның мазмұнын көрсетуі керек, дәл және қысқа болуы керек. Кестенің атауын кестенің үстіне қою керек, "Кесте" сөзінен кейін келесі жолда абзац шегінісі бар.

Кесте жұмыста бірінші рет айтылған мәтіннен кейін немесе келесі бетте орналастырылуы керек.

Барлық кестелерде жұмыс мәтіні бойынша сілтемелер болуы керек. Сілтеме кезінде оның нөмірін көрсететін "Кесте" сөзін жазу керек. Косымшалардағы кестелерді қоспағанда, кестелер араб цифрларымен нөмірленуі керек.

Жолдар саны үлкен кестені келесі бетке ауыстыруға рұқсат етіледі. Басқа бетке кестенің бөлігін тасымалдау кезінде «Кесте» сөзі мен оның нөмірі кестенің бірінші бөлігінің үстінен, абзацтық шегініспен сол жақта бір рет көрсетіледі, басқа бөліктерінің үстінен «Жалғасы» сөзі жазылады, кесте

нөмірі көрсетіледі, мысалы: 1-кестенің жалғасы (бұл жазу кестенің жалғасқан бөлігінің оң жақтағы жоғарғы бүрышында көрсетіледі).

Көптеген графиктері бар кестені қосымшаға шығарған жөн.

Көптеген графиктері бар кестені бөліктеге бөлуге және бір бөлікті бір беттің астына қоюға рұқсат етіледі. Көлемдік кестені А3 форматындағы параққа орналастыруға рұқсат етіледі.

Егер кесте бағананың әр түрлі жолдарында қайталанатын мәтін бір сөзден тұрса, онда оны бірінші жазғаннан кейін тырнақшамен аудыстыруға рұқсат етіледі; егер екі немесе одан да көп сөзден болса, онда бірінші қайталағанда оны "сол сияқты" сөздермен, содан кейін тырнақшамен аудыстырады. Қайталанатын сандардың, маркалардың, белгілердің, математикалық және химиялық белгілердің орнына тырнақшаларды қоюға жол берілмейді. Егер кестенің кез-келген жолындағы сандық немесе басқа деректер келтірілмесе, онда сзызықта қойылады.

Кестенің графиктері мен жолдарының тақырыптары жекеше бас әріппен, ал графиктердің кіші тақырыптары кіші әріппен жазылуы керек, егер олар тақырыппен бір сөйлем құраса немесе бас әріппен жазылса, егер олар тәуелсіз мәнге ие болса. Кестелердің тақырыптары мен кіші тақырыптарының соңында нұктелер қойылмайды.

Сол, оң, жоғарғы және төменгі жағындағы кестелер әдетте сзызықтармен шектеледі. Кестедегі қаріп өлшемін мәтінге қарағанда кішірек қолдануға рұқсат етіледі. Графиктердің тақырыптары, әдетте, кесте жолдарына параллель жазылады. Қажет болған жағдайда баған тақырыптарының перпендикуляр орналасуына жол беріледі. Кестенің басын кестенің қалған бөлігінен сзызықпен бөлу керек. Кесте дизайнының мысалы 15-қосымшада келтірілген.

Жоғарғы мәтін, "Кесте" сөзі және төменгі мәтін арасындағы қашықтық бір бос жолды құрайды. Жоғары тұрган мәтін мен «Кесте» сөзі және төмен тұрган мәтін арасындағы қашықтық бір бос жолды құрайды.

Ескертпе

"Ескертпе" сөзі бас әріппен жазылуы керек және асты сзызылмауы керек.

Егер мәтіннің, кестелердің немесе графикалық материалдың мазмұнына түсініктемелер немесе анықтамалық деректер қажет болса, ескертпелер қорытынды жұмыста келтіріледі.

Ескертпелер мәтіндік, графикалық материалдан кейін немесе осы ескертпелер кіретін кестеде орналастырылуы керек. Егер Ескертпе бір болса, онда "Ескертпе" деген сөзден кейін сзызықша қойылады және Ескертпе бас әріппен басылады. Бір ескерту нөмірленбейді. Бірнеше ескертпелер араб цифrlарымен нұкте қойылмай ретімен нөмірленеді. Кестеге ескертпе кестенің аяқталғанын білдіретін сзызықтың үсінен кесте соңында орналастырылады.

Формулалар мен теңдеулер

Формулалар мен теңдеулер мәтіннен бөлек жолға бөлінуі керек. Әрбір

формуланың немесе тендеудің үстінде және астында бір бос жол қалуы керек. Егер тендеу бір жолға сыймаса, онда ол тең белгіден кейін (=) немесе плюс (+), минус (-), бөлу көбейту (:) немесе басқа математикалық белгілерден кейін берілуі керек, ал келесі жолдың басындағы белгі қайталаңады. Құбейту операциясын білдіретін белгідегі формуланы беру кезінде «х» таңбасы қолданылады.

Таңбалар мен сандық коэффициенттердің мәндерін түсіндіру формулада берілген ретпен формуланың астына тікелей берілуі керек.

Жұмыстағы формулалар барлық дипломдық жұмыс немесе дипломдық жоба шегінде реттік нөмірлеу арқылы жақшадағы араб цифrlарымен жолдың он жағында нөмірленуі керек..

Мысалы:

$$A=a:b, \quad (1)$$

Мәтіндегі формулалардың реттік нөмірлеріне сілтемелер жақшада беріледі. Мысалы, « ... формула (1)...».

Қосымшаларда орналастырылған формулалар әр қосымшаның ішінде араб цифrlарымен жеке нөмірленуі керек, әр цифрдың алдына қосымшаның белгілері қосылады, мысалы формула (А.1).

Математикалық тендеулердің жұмысындағы баяндалу тәртібі формулалармен бірдей.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі және сілтемелер

Пайдаланылған әдебиет көздері туралы мәліметтер дипломдық жұмыс/жоба мәтініндегі дереккөздерге сілтемелердің пайда болу тәртібімен пайдаланылған әдебиеттер тізімінде орналастырылуы, араб цифrlарымен нұктесіз нөмірленуі және абзац шегінісінен басып шыгарылуы тиіс (12-қосымша).

Жалпы құжатқа немесе оның бөлімдері мен қосымшаларына сілтеме жасау керек.

Стандарттар мен техникалық шарттарға сілтеме жасау кезінде олардың белгіленуі ғана көрсетіледі, бұл ретте стандарт пайдаланылған көздер тізімінде толық сипатталған жағдайда олардың бекітілген жылы көрсетілмеуге жол беріледі.

Бітіру жұмысының мәтініндегі Пайдаланылған әдебиет көздеріне сілтемелер квадрат жақшада берілуі керек. Мысалы, [2, 17 б.]. Бұқаралық ақпарат құралдарынан, интернет - ресурстардан алынған ақпаратты пайдалану кезінде квадрат жақшада тек дереккөз нөмірін көрсетуге болады, мысалы, [7].

Қосымшалар

Қосымшалар дипломдық жұмыстың/жобаның жалғасы ретінде оның келесі беттерінде ресімделеді.

Жұмыс/жоба мәтінінде барлық қосымшаларға сілтемелер берілуі керек.

Қосымшалар дипломдық жұмыс/жоба мәтінінде оларға сілтеме ретімен орналастырылады.

Әр қосымшаны жаңа беттен бастау керек, беттің ортасынан жоғарыдан "ҚОСЫМША" сөзі және оның белгілері, дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны жазу тіліне сәйкес, мысалы, А ҚОСЫМШАСЫ.

Қосымшаларды нөмірлеу Е, З, Е, О, Ч, ы, Ъ әріптерін қоспағанда, А-дан бастап жазылған дипломдық жұмыс тілінде бас әріптермен жүргізіледі.

Қосымшада мәтінге қатысты симметриялы түрде (ортасында) жеке жолдың бас әршімен жазылатын тақырып болуы керек.

Қосымшалар беттері дипломдық жұмыстың немесе дипломдық жобаның қалған бөлігімен ортақ толассыз нөмірленуі керек.

Егер дипломдық жұмыста немесе дипломдық жобада бір қосымша болса, онда оны нөмірлемеуге рұқсат етіледі.

Өлшем бірліктері белгіленген стандарттарға сәйкес белгіленуі тиіс, ал көрсеткіштер мен басқа да цифрлық деректер белгілердің артық санының келтірілуі тиіс, мысалы, сомалар мың немесе миллион теңгеге дейін дөнгелектенеді (оннан бір бөлігімен), пайыздар - 0,01% дейінгі дәлдікпен.

Жұмыста терминдердің, шартты белгілердің және сөздердің жалпы қабылданған қысқартулары (мысалы, қабылданған ҚЕХС абревиатуrases - қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары) сақталады.

13. Дипломдық жұмыстарды/жобаларды басқадан көшіріп алуға тексеру тәртібі

Дипломдық жұмыстар/жобалар басқа тілден аударылған мәтінді пайдалануды қоса алғанда, мағынасын өзгертпестен (парафразалар) сөздер мен сөз тіркестерін синонимдік ауыстыра отырып, алынған материалдың және мәтінді пайдаланудың бар-жоғын тексеруден өтеді. Бұл тексеру қосылған модульдерді пайдалана отырып, басқадан көшіріп алуды тексеру үшін университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуінде жүргізіледі.

Дипломдық жұмыстарды/жобаларды басқадан көшіріп алудың бар-жоғына тексеру тәртібі білім алушылардың жазбаша жұмыстарын басқадан көшіріп алудың алудың бар-жоғын тексеру Ережелерімен айқындалады. Қазтұтынуодағы ҚарУ-ПРВ-09-2022.

Бітіру жұмыстарын басқадан көшіріп алу және плагиатқа тексеру, тиісті білім беру бағдарламасы бойынша Аттестаттау комиссиясына дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны бергенге дейін, кемінде 15 күн бұрын жүзеге асырылады.

Аяқталған дипломдық жұмыс немесе дипломдық жоба RTF немесе PDF форматындағы электронды жеткізгіште белгіленген тәртіпте, көшіріп алуды тексеру үшін, университеттің дицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуінде оған тексеру жүргізетін, тексеру нәтижелері бар анықтаманы түсіретін жауапты тұлғага беріледі. Дипломдық жұмысты немесе дипломдық

	<p>Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар</p> <p>Қазұтынуодагы ҚарУ-ӘН-95-2022</p>	<p>Нұсқа 10 2022 ж.</p> <p>22 стр. из 45</p>
--	--	--

жобаны басқадан көшіріп алудың бар-жоғына тексеру нәтижелері бойынша анықтама ғылыми жетекшінің пікіріне қоса беріледі және онымен бірге сақталады.

Білім алушының өзі орындаған жұмысты тексеру нәтижелерімен танысуға құқығы бар.

Дипломдық жұмысты/жобаны университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуінде көшіріп алудың бар-жоғына тексеру нәтижелерін кафедра менгерушісі бітіру жұмысын қорғауға жіберу туралы шешім қабылдаған кезде ескереді.

Егер университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуіндегі басқадан көшіріп алудың бар-жоғына дипломдық жұмысты/жобаны тексеру нәтижелері белгіленген нормаларға сәйкес келмесе, онда ол пысықтауға, содан кейін басқадан көшіріп алудың бар-жоғына қайта тексеруге жіберіледі. Бір бітіру жұмысын басқадан көшіріп алудың бар-жоғына тексеру екі ретten артық жүргізілмеуі мүмкін.

Университеттің лицензиялық бағдарламасында дипломдық жұмыстын/жобаның басқадан көшіріп алуының бар-жоғына қайта тексеру тиісті білім беру бағдарламасы бойынша дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны Аттестаттау комиссиясына бергенгे дейін 7 күннен кешіктірілмей жүргізілуге тиіс.

Егер университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуіндегі басқадан көшіріп алудың бар-жоғына дипломдық жұмысты/жобаны қайта тексеру нәтижелері белгіленген нормаларға сәйкес келмесе, студент ағымдағы оқу жылында оны қорғауға жіберілмейді.

Білім алушы келесі оқу жылында қайта өндөлген дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны қорғау үшін қалпына келтірілуі мүмкін.

14 Дипломдық жұмыстың және дипломдық жобаның соңғы нұсқасын рәсімдеу

Соңғы нұсқада дипломдық жұмыс/жоба А4 форматындағы ак қағаз парагының бір жағында компьютер мен принтердің көмегімен баспа түрінде жасалуы керек, қосымшаларды есептемегендеге 50-80 бет болуы тиіс.

Бітіруші кафедрада бітіру жұмысының ресімдеу жөніндегі талаптарға сәйкестігіне пән бойынша норма-бақылау жүргізіледі.

Дипломдық жұмыстын/жобаның сонында пайдаланылған әдебиеттер тізімінен кейін студенттің(тердің) тегі мен бітіру жұмысының аяқталу күні(күні, айы және жылы) көрсетілген қолы қойылады.

Студент дайын дипломдық жұмысты/жобаны ғылыми жетекшіге ұсынады. Дипломдық жұмыстын/жобаның ғылыми жетекшісі объективті (он немесе теріс) сипаттама беретін шолуды дайындауды, атап айтқанда:

- зерттеу тақырыбының өзектілігін растайды;
- жұмыста тұжырымдалған тұжырымдар мен ұсыныстардың теориялық және практикалық маңыздылығын атап көрсетеді;

	Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	Нұсқа 10 2022 ж.
	КазТұтынудағы ҚарУ-ӘН-95-2022	23 стр. из 45

- студенттің теориялық сипаттағы ақпарат көздерімен және практикалық материалдармен жұмыс істеу қабілетін қоса алғанда, дипломдық зерттеу әдістерін жеткілікті мәнгергендігі туралы хабарлайды;
- студент университетте алған білімін нақты міндеттерді (әдістемелік сипаттағы және практикалық қызметте)шешу үшін қолдану қабілетін көрсетті ме, соны көрсетеді;
- студент көрсеткен бастама мен бітіру жұмысын орындаудағы дербестік дәрежесін көрсетеді;
- студенттің еңбекқорлығымен, ұқыптылығымен, шығармашылық даралығымен ерекшеленетінін атап өтеді;
- дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны қорғауға жіберу туралы қорытынды береді.

Пікірге ғылыми жетекші қол қояды, оны дайындау күні қойылады. Егер ғылыми жетекші университеттің оқытушысы болып табылмаса, онда оның колы өзі жұмыс істейтін үйымның кадр қызметі қызметкерінің қолымен және мөрмен расталуы керек.

Ғылыми жетекшінің қорғауға рұқсаты бар оң пікірі болған жағдайда диплом жұмысы/жоба кафедра менгерушісіне беріледі, содан кейін рецензиялауға жіберіледі.

Дипломдық жұмыс/жоба мақұлданбаған жағдайда, ғылыми жетекші оған қол қоймайды және теріс пікір жазады, онда ол дипломдық жұмысты/жобаны қорғауға жібермеу туралы шешімін негіздейді.

Дипломдық жұмыс/жоба ғылыми жетекшінің пікірімен және университеттің лицензиялық бағдарламалық қамтамасыз етуіндегі басқадан көшіріп алудың бар-жоғына тексеру нәтижелері туралы анықтамамен бірге бітіруші кафедра менгерушісіне беріледі.

Кафедра менгерушісі бітіру жұмысымен, ұсынылған құжаттармен танысады және олардың негізінде дипломдық жұмысты/жобаны қорғауға жіберу немесе жібермеу туралы шешім қабылдайды. Егер кафедра менгерушісі студентті(терді) дипломдық жұмысты/жобаны қорғауға жіберу мүмкін емес деп есептесе, бұл мәселе дипломдық жұмысты/жобаны орындаған студенттің(студенттердің) және ғылыми жетекшінің(лердің) міндетті қатысуымен кафедра отырысында қаралады.

Дипломдық жұмысты/жобаны рецензиялау

Аяқталған, қорғауға жіберілген дипломдық жұмыстар/жобалар сыртқы рецензиялау рәсімі үшін рецензентке жіберіледі.

Сыртқы рецензенттердің тізімдері біліктілігі қорғалатын дипломдық жұмыс/жоба бейініне сәйкес келетін өндіріс және ғылыми үйымдар мамандары қатарынан бітіруші кафедра менгерушісінің ұсынуы бойынша ректордың бүйірімен бекітіледі. Сыртқы рецензенттер ретінде басқа жоғары оқу орындарының профессорлары, доценттері мен оқытушылары да тартылуы мүмкін. Рецензенттердің қорғалатын дипломдық жұмыс/жоба бейініне сәйкес келетін жоғары білімі, ғылыми дәрежесі/дәрежесі (бар болса)

болуы тиіс

Рецензент дипломдық жұмысқа/жобаға жазбаша рецензия (шолу) жасайды, онда зерттелетін тақырыптың өзектілігі, жаңалығы және практикалық маңыздылығы, дипломдық зерттеу тақырыбының маман даярлау бейініне, берілетін дәрежеге немесе берілетін біліктілікке сәйкестігі, жүргізілген зерттеудің дербестігі, қорытындылар мен ұсынымдардың болуы, мәселені шешу дәрежесі және зерттеудің аяқталуы көрсетілетін жоба көрсетілуі тиіс.

Студент(тер) дипломдық жұмысты/жобаны ғылыми жетекшінің(лердің) "қорғауға жіберіледі" деген оң пікірі және қорғалатын бітіру жұмысының бейініне сәйкес келетін маманның рецензиясы болған кезде ғана қорғайды.

Студент(тер) рецензенттің оң және теріс қорытындысы кезінде дипломдық жұмысты/жобаны қорғауға жіберіледі.

Студент ғылыми жетекшінің пікірінің мазмұнымен және рецензиямен атtestаттау комиссиясының отырысына дейін танысуы керек.

Дипломдық жұмыс/жоба дипломдық жұмысты/жобаны қорғау басталғанға дейін 5 күннен кешіктірмей келесі құжаттармен бірге қатты мүқабамен атtestаттау комиссиясына беріледі:

- ғылыми жетекшінің(лердің) сын-пікірімен;
- университеттің лицензиялық бағдарламасында басқадан көшірін алудың бар-жоғына тексеру нәтижелері туралы анықтамамен;
- дипломдық жұмысқа/жобаға рецензиямен.

АК-қа сондай-ақ дипломдық жұмыстың/жобаның ғылыми және практикалық құндылығын сипаттайтын материалдар (ресми емес сын-пікірлер, зерттеу нәтижелерін енгізу анықтамалары мен актілері және т.б.) ұсынылады.

Дипломдық жұмысты/жобаны студенттің қалауы бойынша қорғау қазак, орыс немесе ағылшын тілдерінде жүргізіледі.

Дипломдық жұмысты/жобаны қорғау қазіргі заманғы техникалық құралдар мен ақпараттық-коммуникациялық технологиялар саласындағы жетістіктер негізінде мультимедиялық презентациялар түріндегі электрондық ресурстарды пайдалана отырып жүзеге асырылуы тиіс.

Дипломдық жұмыстарды/жобаларды қорғау қорытынды атtestаттау кестесіне сәйкес тиісті білім беру бағдарламалары бойынша Атtestаттау комиссияларының отырысында жүргізіледі. Екі және одан да көп студенттер орындаған кафедрааралық дипломдық жобаларды қорғау тиісті білім беру бағдарламалары бойынша Атtestаттау комиссияларының бірлескен отырысында жүргізіледі.

Шектеу іс-шаралары жүзеге асырылған, төтенше жағдай енгізілген, әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар туындаған жағдайларда қорытынды атtestаттауды өткізу шенберінде дипломдық жұмыстарды/жобаларды қорғау форматын өнірдегі және елдегі қалыптасқан жағдайға сәйкес университет айқындейды..

Қашықтықтан форматта дипломдық жұмыстарды/жобаларды қорғау қорытынды аттестаттау кестесіне сәйкес әртүрлі онлайн - платформалардың (Webex, ZOOM, GoogleMeet және т.б.) бейнеконференцияларын пайдалана отырып жүргізіледі.

Аралас форматта дипломдық жұмыстарды/жобаларды қорғау дәстүрлі түрде қорытынды аттестаттау кестесіне сәйкес ЖОО аудиторияларында жүргізіледі.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды қорғау кезінде міндettі түрде білім алушылардың жеке басын сәйкестендіру жүргізіледі.

15. Дипломдық жұмыс пен дипломдық жобаны қорғау және бағалау тәртібі

Аттестаттау комиссиясында (бұдан әрі — АК) дипломдық жұмысты/жобаны қорғау тәртібі білім алушылардың үлгеріміне ағымдағы бақылауды, аралық және қорытынды аттестаттауды жүргізу Ережелеріне сәйкес айқындалады.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды қорғау белгіленген мерзімде АК ашық отырысында жүргізіледі.

Дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны қорғау бітіруші кафедраның студенттері, оқытушыларының катысуымен жария түрде өткізіледі. Қорғауға сондай-ақ ғылыми жетекші(лер), базасында дипломдық зерттеу жүргізілген ұйымның өкілдері және басқа да мұдделі тұлғалар шақырылуы мүмкін.

Дипломдық жұмысты/жобаны қорғауға студент(тер) мұқият дайындалуы керек: өз сөзінің тезистерін(хабарламасын) құрастыру, иллюстрациялық материалдарды (кестелер, схемалар, үлестірме материалдар, презентациялар және т.б.) дайындау.

Студент ұсынған үлестірме материалдар схемалар, аналитикалық кестелер, графиктер, диаграммалар, қорытындылар мен ұсыныстардың қысқаша тізімі түрінде мақұлдауға лайық.

АК алдында дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны қорғауда студент (тер) дипломдық жұмыстың немесе дипломдық жобаның мақсаты мен міндеттерін қысқаша және нақты сипаттайты, негізгі ережелерді баяндайды, хабарлайды және негіздейді, яғни өз тұжырымдары мен ұсыныстарын дәлелдейді. Сөз сөйлеу (хабарлама) үшін студентке 10 минуттан аспайтын уақыт беріледі. Екі және одан да көп студенттер орындаған дипломдық жобаны қорғау кезінде студенттерге сөз сөйлеу (хабарлама) үшін 20 минуттан аспайтын уақыт беріледі.

Диплом қорғаушыға комиссия тәрағасы мен мүшелері немесе дипломдық жұмысты/жобаны қорғауға катысушылардың кез келгені сұрақтар қояды. Койылған сұрақтарға диплом қорғаушы(лар) қысқа, бірақ

	<p>Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар</p> <p>Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-95-2022</p>	<p>Нұсқа 10 2022 ж.</p> <p>26 стр. из 45</p>
--	---	--

толық жауаптар беруі керек. Қорғауға қатысушылар бітіру жұмысын талқылауға қатысуға құқылы.

Талқылау аяқталғаннан кейін АК хатшысы ғылыми жетекшінің(лердің) пікірін және ұсынылған рецензияны(шолуды) оқиды. Аттестаттау комиссиясының отырысында ғылыми жетекші дипломдық жұмыстың/жобаның орындалу барысын сипаттау үшін жеке өзі сөз сөйлей алады.

Диплом қорғаушыға шолуда, рецензияда және/немесе сөйлеген сөздерінде баяндалған ескертулерге жауап беруғе мүмкіндік беріледі.

Дипломдық жұмысты немесе дипломдық жобаны бағалау балдық-рейтингтік әріптік жүйе бойынша Аттестаттау комиссиясының жабық отырысында айқындалады. Дипломдық жұмысты/жобаны қорғау нәтижелері АК отырысының хаттамасымен әр студент бойынша жеке ресімделеді және қорғау жүргізілген күні жарияланады.

Белгіленген мерзімде диплом жұмысын/жобасын жазбаған және/немесе (оны) қорғамаған білім алушы университет студенттерінің катарынан окудан шығарылады, оған университет білім алушылары қатарына қайта қабылданғаннан кейін диплом жұмысын/жобаны одан әрі қорғау құқығы беріледі.

Дипломдық жұмыс/жоба және Аттестаттау комиссиясының алдында (оның) қорғауының нәтижелері, тиісті білім беру бағдарламасы бойынша студентке дипломмен бакалавр дәрежесін берудің міндетті шарттары болып табылады.

Қорытынды аттестаттау нәтижелерімен келіспеген студент дипломдық жұмысты/жобаны қорғау күні апелляцияға береді.

Апелляция жүргізу үшін университет ректорының бұйрығымен біліктілігі білім беру бағдарламасының бағытына сәйкес келетін тәжірибелі оқытушылар қатарынан апелляциялық комиссия құрылады.

Апелляцияға өтініш академиялық мәселелер және стратегиялық даму жөніндегі проректор басқаратын апелляциялық комиссия төрағасының атына жазылады. Өтінішті комиссия міндетті түрде АК мүшелері мен апелляциялық комиссия мүшелерінің қатысуымен 2 күн ішінде қарайды.

Апелляция қанағаттандырылған жағдайда АК отырысының хаттамасы қайта ресімделеді. Бұл жағдайда бірінші хаттаманың нәтижелері "беттегі

№ хаттамасымен қайта қаралған Баға" деген жазумен өтеледі және оған барлық қатысып отырған АК мүшелері қол қояды.

Қанағаттанарлықсыз баға алғаннан кейін АК-ға денсаулық жағдайы туралы ұсынылған құжаттар қаралмайды.

Оң бағаны арттыру мақсатында дипломдық жұмысты/жобаны қайта қорғауға жол берілмейді.

Дипломдық жұмысты / жобаны қайта қорғауға "қанағаттанарлықсыз" деңен баға алған студенттерге қорытынды аттестаттаудың осы кезеңінде рұқсат етілмейді.

	Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	Нұсқа 10 2022 ж.
	Казтұтынуодагы ҚарУ-ӘН-95-2022	27 стр. из 45

16. Дипломдық жұмыстарды сақтау тәртібі

Дипломдық жұмыстарды /жобаларды қорғаудан кейін бітіруші кафедра кафедра менгерушісі бекітетін тізімдеме бойынша ЖОО мұрағатына береді. Дипломдық жұмыстар/жобалар істер номенклатурасына сәйкес ЖОО мұрағатында сақталады.

Осы мерзім өткеннен кейін дипломдық жұмыстарды/жобаларды комиссия акт бойынша есептен шығарады.

17. Шығару және тарату.

Осы Әдістемелік нұсқауларды шығаруды және таратуды ЖжәнеЖООКБ АДД қамтамасыз етеді.

18. Сақтау.

Әдістемелік нұсқаудың түпнұсқасы ЖжәнеЖООКБ АДД-да, көшірмесі , — СК және АО-да сақталады.

Әзірлеушілер:

П.ғ.к., «Психология, педагогика
және әлеуметтік жұмыс»
кафедрасының доценті

Салтанат

Кенжебаева С.К.

«Бухгалтерлік есеп жәнен аудит»
кафедрасының доценті

Людмила

Разливаева Л.В.

Магистр, «Туризм және мейрамхана ісі»
кафедрасының доценті

Татьяна

Алексеенко Т.Н.

Магистр, «Цифрлық инженерия және IT-
аналитика» кафедрасының аға оқытушысы

Сатымбекова

Сатымбекова С.Б.

Келісілді:

Академиялық мәселелер және стратегиялық даму
жөніндегі проректор,
Э.ғ.к., доцент

Абей

Абеуова С.Т.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша
әдістемелік нұсқаулар

Нұсқа 10
2022 ж.

Қазтұтынудагы ҚарУ-ӘН-95-2022

28 стр. из 45

Ректор аппаратының жетекшісі

Еремин Ю.Н.

Жжәнә ЖООКБ АДД директоры
Э.Ф.К., доцент

Тян О.А.

СК және АО директоры,
Э.Ф.К., доцент

Кудикенова Д.Г.

19. Қосымшалар.
1-қосымша

Каф. менгерушісі _____

(кафедра атауы)

студент _____
(ТАӘ, гылыми дәрежесі. гылыми атагы)

(күндізгі немесе ҚБТ қолданатын күндізгі оқу
нысанды)

_____
Тел. _____
(ТАӘ)

Өтініш

Маған диплом жұмысының (диплом жобасының № _____ « _____ »
тақырыбын бекітуді және _____

(ТАӘ, гылыми дәрежесі. гылыми атагы)
ғылыми жетекші етіп тағайындауды сұраймын

Мен Қазтұтынуодағы Қарағанды университетінде қолданылып жүрген
білім алушылардың басқадан көшіріп алуға жазбаша жұмыстарын тексеру
Ережелерімен таныстым, оған сәйкес тікелей plagiat табу, басқадан көшіріп
алу пайызы бойынша белгіленген нормаларды сақтамау менің бітіру
жұмысымды қорғауға жібермеу және Университеттен шығарылғанға дейін
тәртіптік шараларды қолдану үшін негіз болып табылады.

_____
(білім алушының қолы)

_____
(куни)

	Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	Нұсқа 10 2022 ж.
	Қазтұтынудагы ҚарУ-ӘН-95-2022	30 стр. из 45

2-қосымша

Отінім

Дипломдық жұмысты(дипломдық жобаны) орындауга
«_____» 202__ ж.

Ұйым _____
(тапсырыс беруші ұйымының атауы)

Дипломдық жұмысты (дипломдық жобаны)

тақырыпқа орындауды
студентке(студенттерге)_____

(топ,факультет,ТАӘ)

(топ,факультет,ТАӘ)

Тапсырыспен дипломдық жұмысты (дипломдық жобаны) орындау
қажеттілігінің себебі)_____

Тапсырыс беруші _____

Орындаушы(лар)_____

(Ұйым басшысының лауазымы
мен аты-жөні

(студенттердің тегі мен аты-жөні)

Ұйым мөрі

3-қосымша

Ұйым

(ұйым атауы)

ХАТТАМАДАН ҮЗІНДІ № _____

« ____ » 202 ____ ж.

ТЫНДАДЫ

Студенттің

хабарламасы

(ЖОО, факультет, оқу тобының атауы)

(студенттің(тердің) тегі, аты, әкесінің аты))

тақырыбына орындалған, дипломдық жұмыста(дипломдық жобада) жасалған зерттеу нәтижелері туралы

ҚАУЛЫ ЕТТИ

Студенттің(тердің)

(тегі, аты-жөні)

Дипломдық жұмыс(дипломдық жоба)бойынша

атап өтеді: осы дипломдық жұмыста (дипломдық жобада) келтірілген тұжырымдар мен ұсыныстар үйымның қызметінде ескеріліп, колданылуы керек. Дипломдық жұмыстың (дипломдық жобаның) ұсыныстарын 20 2 жылы үйимда сынақтан өткізініз, содан кейін дипломдық жұмыс (дипломдық жоба) авторының тұжырымдары мен ұсыныстарын пайдалану (енгізу) туралы актімен ресімдей отырып, оң нәтижелерді енгізініз

Ұйым басшысы

(қолы)

(қолтаңба)

Ұйым мөрі

4-қосымша

(ЖОО атавы)

Факультет _____ кафедра _____
Білім беру бағдарламасы _____ « _____ »

БЕКІТЕМІН
Каф.менгерушісі _____
(кафедра атавы)

(ТАӘ, ғылыми дәреже.ғылыми атагы)

(қолы)

« _____ » 202_ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА БОЙЫНША ТАПСЫРМА

Студентке(терге) _____
(тегі,аты,екесінің аты)

(тегі,аты,екесінің аты)

1. Дипломдық жұмыстың(дипломдық жобаның) тақырыбы _____

_____

университет бойынша бұйрықпен бекітілген« _____ » 202_ж. № _____

2. Аяқталған дипломдық жұмысты(дипломдық жобаны) тапсыру
мерзімі _____

3. Дипломдық жұмыстың(дипломдық жобаның) бастапқы деректері

_____

4. Дипломдық жұмыста(дипломдық жобада) өзірлеу керек сұрақтардың
тізбесі:

- а) _____
- б) _____
- в) _____

5. Ұсынылатын негізгі әдебиет: _____

_____

6. Оларға қатысты бөлімдерді көрсете отырып, дипломдық жұмыс (дипломдық жоба) бойынша консультанттар¹

Бөлімі	Консультанттың Т.А.Ә.	Мерзімдері	Колы

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫСТЫ(ДИПЛОМДЫҚ ЖОБАНЫ) ДАЙЫНДАУ КЕСТЕСІ

Тапсырма беру күні _____

Бітіру жұмысының ғылыми жетекшісі(лері)

(колоны)

(қолтаңбасы)

(колоны)

(қолтаңбасы)

Студент(тер) тапсырманы орындауға қабылдады

(колоны)

(қолтаңбасы)

	Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	Нұсқа 10 2022 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-95-2022	34 стр. из 45

5-қосымша

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті

Иванов И.И.

Еңбек нарығын мемлекеттік реттеу

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

6B04101 «Экономика»

Карағанда 202_

6-қосымша

Қазтұтынуодагы Караганды университеті

«Корғауға рұқсат етіледі»
Каф.менгерушісі _____

(ТАӘ, гылыми дәреже, гылыми атақ)

(қолы)
«_____» 202__ ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

такырыбы: «_____»

білім беру бағдарламасы бойынша _____

Орындауды студент _____
(ТАӘ)

Ғылыми жетекші

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атағы) _____ (ТАӘ)

Карағанда 202__

7-қосымша

Қазтұтынуодагы Караганды университеті

Корғауға рұқсат етіледі
ЦДО директоры

(ТАӘ, ғылыми дәрежесі, ғылыми атагы)

(қолы)
«____» ____ 202__ ж.
ЦДО мөри

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

тақырыбы: «_____»

білім беру бағдарламасы бойынша _____

Орындады студент
топ _____

(ТАӘ)

Ғылыми жетекші

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атагы)

(ТАӘ)

Караганда 202__

	Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	Нұсқа 10 2022 ж.
	Қазтұтынудағы Қарағанды университеті	37 стр. из 45

8-қосымша

Қазтұтынудағы Қарағанды университеті

Темиртаева Г.Е., Макатова А.Е.

Жастардың әлеуметтік бағдарланған қызметін ұйымдастыру

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

6B10201 «Әлеуметтік жұмыс»

Карағанда 202__

9-қосымша

Қазтұтынуодагы Қарағанды университеті

«Қорғауға рұқсат етіледі»
Каф.менгерушісі

«_____» 202__ ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

тақырыбы: «_____»

білім беру бағдарламасы бойынша _____

орындағандар
студент топ _____

(ТАӘ)

Студент топ _____

(ТАӘ)

Ғылыми жетекшілер

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атагы)

(ТАӘ)

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атагы)

(ТАӘ)

Карағанда 202__

10-қосымша

Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті

«Қорғауға рұқсат етілед»
Каф. менгерушісі

«Қорғауға рұқсат етілед»
Каф. менгерушісі

«_____» 202_ж.

«_____» 202_ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖОБА

тақырыбы: «_____»

білім беру бағдарламасы бойынша _____

Орындағандар
студент топ _____

(ТАӘ)

студент топ _____

(ТАӘ)

Ғылыми жетекшілер

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атагы)

(ТАӘ)

(ғылыми дәрежесі, ғылыми атагы)

(ТАӘ)

Қарағанда 202_

МАЗМҰНЫ

KІРІСПЕ.....	4
1 ЭКОНОМИКАНЫ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ ЖАҒДАЙЫНДА КООПЕРАТИВТІК ҚАТЫНАСТАРДЫ ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ	6
1.1 Кооперативтік қатынастар және ұлттық экономикадағы олардың рөлі.....	6
1.2 Кооперативтік қатынастарды дамытудың шетелдік тәжірибесі және кәсіпкерлікті дамытудағы олардың рөлі.....	14
1.3 Экономиканың трансформациялану жағдайындағы коопeraçãoның орны мен рөлі	21
2 ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙДА КООПЕРАТИВТЕРДІҢ ЖҰМЫС ІСТЕУІНІҢ ТЕТІГІ МЕН ҚАЗІРГІ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ	29
2.1 Шаруашылық жүргізудің кооперативтік нысандарын қалыптастыру ерекшеліктері	29
2.2 Қазіргі жағдайда кооперативтердің жұмыс істеу тетігінің тиімділігін бағалау	37
2.3 Коопeraçãoдағы интеграциялық процестерді талдау	47
3 ҚАЗАҚСТАНДА ТҰТЫНУ КООПЕРАЦИЯСЫН ДАМЫТУДЫҢ ЭКОНОМИКАЛЫ ҮНТАЛАНДЫРУЛАРЫ МЕН БОЛАШАФЫ	56
3.1 Қазақстан жағдайында тұтыну кооперациясын дамытудың экономикалық әдістері мен үнталандырулары	56
3.2 Кооперативтік қатынастарды ұйымдастыру мен кәсіпкерлікті дамытудың нысандары.....	64
ҚОРЫТЫНДЫ.....	72
ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕРДІҢ ТІЗІМІ.....	75
А ҚОСЫМША - Коопeraçãoдағы интеграциялық процестер	78
Б ҚОСЫМША- Кооперативтік қатынастарды ұйымдастыру нысандары.....	79

	Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар	Нұсқа 10 2022 ж.
	Қазтұтынуодағы ҚарУ-ӘН-95-2022	41 стр. из 45

12-қосымша

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Чаянов А.В. Основные идеи и формы организации сельскохозяйственной кооперации. - М.: Наука, 2017. - 456 с.
- 2 Макконнэлл К., Брю С. Экономикс. Том 1. - М.: Республика, 2018. - 230 с.
- 3 Louis R. Labour cooperatives. Geneva: Intern. Labour office, 1920. - 45 p.
- 4 Ven Sikle J., Ladd G. A model of cooperative finance //Economics. - 2018. Vol. 65. - P. 2.
- 5 Львов Д.С. Реформы с позиции современной экономики //Научные труды Международного союза экономистов. - 2021. – Т.2. - 367 с.
- 6 Норт Д. Институты, институциональные изменения и функционирование экономики. - М.: Начала, 2020. – 132 с.
- 7 Ткач А.В. Кооперация в условиях рыночных отношений //Тезисы докладов межрегиональной научно-практической конференции «Развитие форм собственности многоукладной экономики и кооперации в АПК в условиях рынка». - М.: ВНИИЭСХ, 2019, С.3-6.
- 8 Калиев Г.А. Аграрная реформа в Казахстане: история, современность, перспективы. – Алматы: «Бастау», 2018. - 176 с.
- 9 Арынов Е.М. О стратегии экономических реформ в Казахстане: приоритеты и неотложные шаги. – Алматы: КИСИ, 2019. – 203 с.
- 10 Сатыбалдин А.А. Теоретические аспекты развития форм собственности и организации производства в сельском хозяйстве //Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана. – 2018. - №8. – С.35.
- 11 Дахов И. Возможности возрождения кооперативного сектора экономики // Экономист. 2021. - № 1. - С.92.
- 12 Концепция по переходу Республики Казахстан к зеленой экономике. - <https://adilet.zan.kz/rus/docs/U1300000577> (дата обращения: 01.09.2022).
- 13 Годовой отчет НАО «Международный центр зеленых технологий и инвестиционных проектов» за 2021 год. - <https://igtipc.org/images/docs/2022/otchet2021.pdf> (дата обращения: 15.09.2022).
- 14 Закон РК «О естественных монополиях» от 27 декабря 2018 года №204-VI. - <https://adilet.zan.kz/rus/docs/Z1800000204> (дата обращения: 10.09.2022).

	<p>Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар</p> <p>Қазтұтынуодагы ҚарУ-ӘН-95-2022</p>	<p>Нұсқа 10 2022 ж.</p> <p>42 стр. из 45</p>
--	---	--

13-қосымша

1 КӘСІПОРЫН СУБЕКТІ РЕТИНДЕ

1.1 Кәсіпорын ұғымы мен жіктеуі

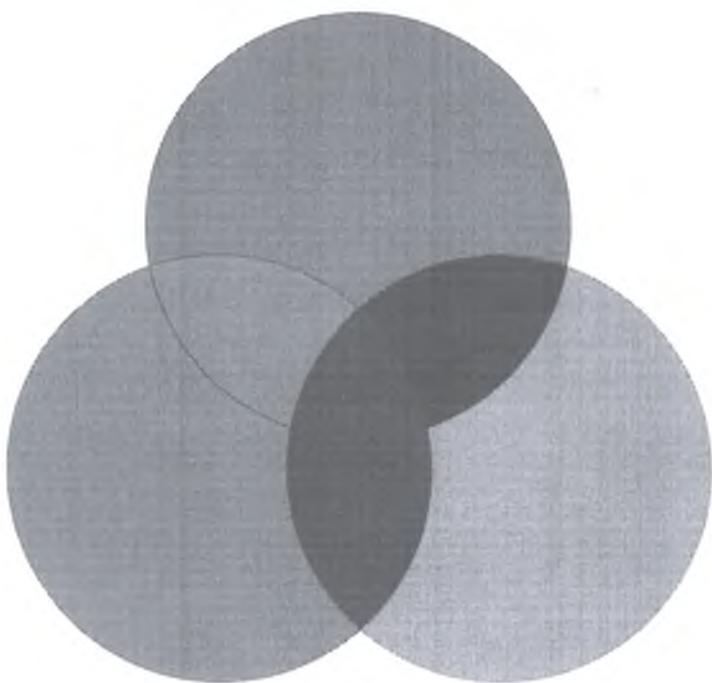
Кәсіпорын ел. экономикасының негізгі буыны болып табылады. Кәсіпорында тауарлар өндіріледі, жұмыстар орындалады, қызметтер көрсетіледі; еңбекке қабілетті халықтың жұмыспен қамтылуын және тұтынушылық сұранысты қамтамасыз ететін жұмыс орындары құрылады. Кәсіпорын негізгі салық төлеуші болып табылады, мемлекеттік және жергілікті бюджеттердің кіріс бөлігін толықтырады. Кәсіпорындардың тиімді жұмысы - ұлттың әл-ауқаты мен мемлекеттің өркендеуінің маңызды шарты.

1.2 Экономикалық қызметтің ұйымдық-құқықтық нысандары

Кәсіпорындағы басқару механизмі - бұл жиынтық экономикалық мүдделерді басқару нысандары, әдістері мен құралдары оның көмегі оның экономикалық қызметіне, дамудың стратегиялық және ағымдағы мақсаттарына қол жеткізуге әсер етеді. Кәсіпорынды басқару тетігі елдің заңнамалық актілеріне сәйкес құрылатын және кәсіпорындардың ұйымдық-құқықтық нысандары, экономикалық қызметке әсер етудің экономикалық әдістері (кірістер, шығыстар, пайда, баға, жалақы) сияқты маңызды элементтерді қамтитын белгілі бір құрылымға ие..

14-ҚОСЫМША

1-сурет. Қазақстан Республикасы халқының өнірлер бөлігінде жұмыспен қамтылуы

15-қосымша

Соңғы үш жылдағы өнірлер бойынша Қазақстан Республикасындағы халықты жұмыспен қамту динамикасы 1-кестеде берілген.

1-кесте

Өнірлер бойынша Қазақстан Республикасындағы халықтың жұмыспен қамтылуын талдау

Ескерту - Дереккөзден алынған мәліметтер [34]

Осы 1-кесте жұмыссыздық деңгейінің төмендегенін растайды, бұл Қазақстан Республикасының Үкіметі тарапынан қабылданған шаралардың тиімділігін көрсетеді.

Дипломдық жұмыстар мен дипломдық жобаларды орындау бойынша әдістемелік нұсқаулар

Нұсқа 10
2022 ж.

Қазтұтынудағы ҚарУ-ӘН-95-2022

45 стр. из 45

20. Танысу парагы